

Populärvetenskaplig sammanfattning av projektresultat och dess praktiska betydelse för framtida insatser inom området (max 500 ord)

Den sociala barnvårdens behovsprövade personliga stöd innehåller olika former av insatser, en av dessa är "hemma-hos". Enligt Nationalencyklopedin handlar hemma-hos-insats om "en metod inom socialt arbete som innebär att personal från socialtjänsten genom insatser hemma hos klienten försöker mobilisera dennes egen förmåga. Man vill med denna metod bl.a. låta personalen tjäna som förebilder i det konkreta arbetet med att lösa vardagliga problem" (www.ne.se). Stöd till barnfamiljer i form av "hemma-hos" beskrevs i Sverige i mitten av 1970-talet som en ny vårdform av intresse. Insatsen uppfattades som ett alternativ till institutionsvistelse för barnen. I ett internationellt perspektiv har liknande interventioner utvecklats med syfte att förhindra institutionsplaceringar. Hemma-hos-liknande öppenvårdsinsatser finns ännu kvar i kommunerna men benämningen har mönstrats ut. De personer som arbetar med insatsen kallas nu exempelvis hemterapeut, familjepedagog eller familjebehandlare.

Syftet med studien var att belysa och analysera ungdomars och unga vuxnas berättelser om erfarenheter av långvariga "hemma-hos-liknande" insatser. Intervjuer med nio personer i åldrarna 16-26 år har genomförts. De har rekryterats via sex olika kommuner som erbjuder öppenvårdsinsatser som kan ges i hemmiljö. Kontakt har etablerats via ett nätverk för hemterapeuter och familjepedagoger. De ungas berättelser har analyserats kvalitativt utifrån berättelsernas innehåll, med fokus på gemensamma teman, likheter, skillnader, berättelser om relationer och väsentliga händelser. Resultaten har analyserats med ett empirinära förhållningssätt men jämförs också med tidigare forskning.

Resultaten visar att insatsen har haft stor betydelse för några unga medan andra har uppfattat den som påtvingad och inte upplevt att den har varit dem till gagn. Några upplever att de har fått personlig hjälp medan andra har uppfattat att insatsen har riktats till deras föräldrar. En person berättar att hemterapeuten har funnits med under större delen av uppväxten. I linje med tidigare forskning berättar de unga att insatsen har haft innehåll i form av samtal/behandling, pedagogiska insatser och/eller praktisk hjälp. Personal har ibland funnits med som stöd i möten med myndigheter och andra professionella. I ett par fall är det tydligt att de unga har erfarenhet av att få känslomässigt stöd. Insatsen har bidragit till en känsla av trygghet, att någon finns där för en. Av de ungas berättelser om skälen till att de har fått insatsen framkommer följande om deras familjesituation: förälders sjukdom; förälders dödsfall; förälders missbruksproblem; föräldrars ekonomiska problem; familjen har kommit till landet som flyktingar; den unge har själv blivit förälder i unga år. Flera av de unga har befunnit sig i en position som kan beskrivas som "barn som anhöriga". Flera har vuxit upp i familjer med många syskon. Öppenvårdsinsatsen har i något fall getts som en förebyggande insats medan den i andra fall har varit en av flera insatser som har getts under uppväxten. Några av de unga berättar att de periodvis har varit placerade i familjehem eller på institution och periodvis har bott med sina biologiska föräldrar och då fått öppenvårdsinsatser såsom hemterapeut/familjepedagog och även kontaktperson. Ett återkommande tema i flera intervjuer är att de unga upplever att de tidigt i livet har fått klara sig själva och ta ett stort ansvar.